Број 11. У Новом Саду, у среду 16. јануара 1908. Година XLIII.

„Застава“ излази сваки дан двапута, а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 70 пот. а на три месеца 8 круна.

Поједини јутарњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића Администрација „Заставе“ налази се укући где је Милетићева штампарија у главној ул, бр. 2

Поједини јутарњи јутарњи стају 2 потуре.

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ. (Јутарњи лист.) ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ

Потврда закључака српског народно-црквеног сабора.

Један део закључака српског народно црквеног сабора из 1906—7. године добило је краљевску потврду, а остали закључци, међу њима и манастирска уредба, послати су краљу, те ће свакако ускоро и ти закључци бити потврђени. Као што се види, браниковачко-самосталски мрачњаци нису успели. Све њихове подвале и сплетке нису могле да осујете потврду саборских закључака, јер праведна ствар ипак мора да победи. Наши мрачњаци остадоше дакле осрамећени, а народ ће их наградити својим презрењем. То је награда по заслуги.

Самосталско - браниковачки мрачњаци порицали су законитост нашем народном сабору, јер у њему није председавао патријарх. Зна се, да је покојни патријарх Бранковић по упутству свога секретара а браниковачке перјанице, Лазе Секулића, уложио протест против саборског рада, јер се без њега бајаги није смело радити. Мрачњаци око „Бранника“ и „Србобрана“, који се истичу као неки вајни народњаци, заступали су мишљење, да од патријарховог ћефа зависи, хоће ли сабор шта радити. Ако се патријарху прохте, он неће доћи у седницу, па нема рада. Нека краљ сазове сабор, кад хоће, али без патријарха нема седница! Што по пропису саборског устројства патријарха замењује потпредседник, зато не питају мрачњаци. По њиховом мишљењу потпредседник је само фигура. То су мишљење заступали клерикалци, а то прихватише он и мрачњаци око „Бранника“ и „Србобрана“. Но протест патријарха Бранковића и његових савезника остаде безуспешан. Краљ је признао законитост нашег сабора из 1906 7. године и начелно изрекао, да сабор може радити и под председништвом свога потпредседника. Ово је добра ћушка за мрачњаке, који дигоше руку на автономију и народна права.

Краљ је узаконио, да се митрополијски црквени и народни школски савет бирају сваке три године, као и сабор. Таме је учињен крај доживотном чланству у там важним телима. Народно поверење треба да одлучује, ко ће седети и решавати у највишим автономним властима, а не да заседну понеки људи, па да по 30 и више година решавају у народним пословима без народног поверења Сад дакле ништа не смета, да се што пре састане митрополијски црквени савет и посвршава толике важне послове, а уједно да учини што треба за сазив народно-црквеног сабора. И у овом питању претрпели су мрачњаци пораз. Међу тим одсада неће бити ни једне автономне власти, у којој ће бити доживотних чланова. Одлучности радикалне странке пошло је дакле за руком, да и ово питање срећно реши.

Од великог је значаја потврђена уредба о мировини српских учитеља у Хрватској и Славонији. Ови су просветни радници били по милости либералске дружине остављени на сокаку. У старости остајали су на улици. Било им је слободно, да се просјачењем издржавају. Самосталци пак за љубав патријарху Бранковићу хтедоше осујетити саборски рад. Да је било по њиховој жељи, сабор не би донео ниједну уредбу, па ни ову. Али радикална странка није се збунила. Она је истрајала на свом путу. Успех није изостао, јер прегаоцу Бог помаже. Српско учитељство у Хрватској и Славонији добило је своју мировину. Оно је сада збринуто. Али је овом уредбом уклоњена једна од главних сметња за отварање српских школа у Хрватској и Славонији. Ми смо уверени, да ће сада и само учитељство живље радити на отварању српских школа. Док није било мировине, учитељи су страховали, да прелазе на српске школе.

Важна је уредба о избору црквених скупштинара. Застарели начин избора замениће се новим, бољим. Одсада ће се гласати писаним и штампаним цедуљама, те ће народна воља при изборима добити праву важност. Потребна је била и уредба о избору потпредседника у епархијским школским одборима И ова је потврђена, те ће и епархијски школски одбори имати свога потпредседника као и остали одсеци епархијске управе. Потврђеном допуном уредби о мировини народно црквених чиновника, професора и учитеља, изречено је, да удовице и сирочад умрлих чланова мировинског фонда добију тромесечну отправнину осим мировине и припомоћи. Они чиновници, професори и учитељи, који служе више него што би по закону морали служити, за то време не ће уплаћивати принос у фонд.

Разуме се, да ће наш народ бити потпуно задовољан, кад и остали закључци добију краљеву потврду. Нарочито је пак манастирска уредба од великог значаја по наш народно црквени живот. Пошто је и ова важна уредба послата ових дана краљу, то се надамо, да ће ускоро и она бити потврђена, као и остали закључци на корист народа нашег.

Наша браћа самосталци.

Слушао сам радикалне кандидате, кад у Срему говоре својим бирачима. Ни један не спомену о самосталцима — ни речи. И нашто. Наш народ у Срему кад хоће некога највећма да нагрди, он каже: Ти си самосталац! А онај други сматра то за тако страшну увреду, да би се најрадије — побио.

Друкчије самосталци! Они су чак из Славоније и горњих крајева довели света у Митровицу, не би ли изгледало да у Срему има самосталаца. Мршав је оно био збор Али се на њему видело једно. Стали су на врата и трудили су се да не уђе ни један радикал, а после су толико грдили и ружили радикале, да су се сви поле часнији самосталци гнушали.

Па како иначе наша браћа самосталци? Донели су резолуцију, у којој говоре чак и о српским захтевима и ћирилици. А зар нису пре мало времена износили у „Србобрану“ како од српских захтева не може бити ништа, јер неда министар-председник Векерле. И зар није њихов Бадаји, кога су толико помагали и још данас помажу, донео наредбу против ћирилице. Па опет су се осмелили да доносе одлуке како ће бранити — ћирилицу. То значи обмањивати свет. Ко је пријатељ ћирилице, тај не може и не сме помагати Бадаја, а ко помаже Бадаја, тај је непријатељ ћирилице.

У својој резолуцији шаљу браћа самосталци поздрав браћи из Угарске. Видите ли молим Вас?! А зар нису толико пута до сад писали у „Србобрану“ и говорили, да Срби из Хрватске и Славоније и Срби из Угарске треба да су што даље, јер могу један другом сметати. Онда су говорили: Ми Срби у Хрватској и Славонији смо се погодили с угарском владом. А Срби у Угарској су у народносном клубу, у опозицији. Ту не може бити тешње заједнице. И нису ли толико пути доказивали да српска народна радикална странка греши, што се не раздвоји?! Сад хоће што тешњу заједницу. Сад шаљу поздраве. Врло лепа хвала на поздравима, али би волели да видимо браћу самосталце и онда, кад смо ми у невољи. Бар да не пишу онако као до сад, кад опет некада буду с угарском владом у савезу а ми у опозицији.

У одлуци својој браћа самосталци протестују, што се угарска влада меша у наше народне црквене послове. Према закону и уредбама она има неког уплива у тим стварима. Али ако има још јачег уплива ко је томе крив. Ко изазива угарску владу да се меша у сваку маленкост. То сте ви драга наша браћо самосталска, ви и ваши пријатељи. Та ви и ваши пријатељи сте шиљали угарској влади жалбе против закључака српског народног црквеног сабора у ствари епархијских скупштина и против свега, што су урадили радикали и њихова већина.

Страхота и гроза мора спопасти човека кад види закључке саборске, решења наших власти, а трипут толико има жалби. И ти људи који су то чинили, одобравали и кумовали свему томе, пред народом се жале, што се угарска влада у те послове толико меша. Та ви сте је изазвали.

Са великим задовољством смо читали одлуку самосталне странке у Митровици. Та одлука скинуће копрену са очију самосталаца, и прогледаће сви, који нису слепи. Такве одлуке бију по сред главе онога, ко их доноси.

Изборна борба у Хрватској и Славонији.

Триумвират петроварадинско-карловачки. Г. г. Видман, градски сенатор петроварадински, ветеринар Херман и равнајући учитељ у Карловцима Јалер, склопили су триумвират и заверили се, да морају пошто по то скупити бар натполовичну већину бирача и од њих узети потписе, да ће гласати за православног Хрвата бившег подбана Николића-Подрињског, који им је запретио, да се неће примити кандидатуре, ако то не изведу. Тај триумвират конферише са самосталским величинама, надљудом, форехибом, оцем Валеријаном, сенатором Обреновићем и још неколицином „првих чланова људског друштва“. И то је срећа за триумвират што потражише спаса код карловачких велеума, иначе их нико из неприлике не би извукао. Ево како се спасоше: „Г. Јолер, равн. учитељ, подноси извештај конференцији и каже, од 114 потписа не могох више добити, ма да сам обиграо и Петроварадин и Карловце, ето нека и г. Херман каже, који је са мном свуда трчао“. Херман сведочи, да је тако. Премудри отац Валеријан насмеши се и поче: Види се господо, да нисте политичари. Ја, који сам већ и рођен као политичар, не сматрам ту ствар тако дешператном Нама треба само кандидат, а за то је Николић као православни Хрват и бивши подбан најподеснији, јер ћемо и ми православни и Ви Хрвати за њега гласати. Истина он тражи апсолутну већину потписа изборника, зато не треба очајавати. Нека се потпишу и они, који нису бирачи и они којих нема, или који су умрли, само да ми њега намамимо, да се он кандидира. Сви једногласно примише тај предлог и тако би отац Валеријан поздрављен бурно од свију присутних, а особито му од срца честита мудрој дипломацији г. Видман у име триумвирата. Али господо правите рачун без бирташа.

*

Шид на св. Саву 1908. — Наш доктор Емил Костић, 3-ћег маја 1906. бесни кортеш Светислава Шумановића, иначе окорела курџиска креатура, фали се по Шиду, да је у Митровици пронашао самосталског кандидата за шидски срез. А шта мислите кога? Никог другог, него новог апотекара митровачког чика-Ђуру Гргурова, који је некад важио као ватрен радикал, а сад — како др. Костић каже — мора да буде самосталац, јер га митровачки самосталци имају у џепу.

Ако се ово може веровати другу Костићу, онда је то једна врло жалосна појава, да се један Ђура Гргуров, кога је досад свако држао за пристојна човека, даде употребити као пркос кандидат само зато, не би ли напакостио радикалном кандидату, да помогне Хрвату напредњаку.

Да се за таку работу дао употребити Ш. Омчикус или Г. Годић, не би се ни најмање чудили, јер би им то само подигло углед код браће Хрвата у Загребу, — али да се за то даје употребити један Ђура Гргуров, то је појав, који је за оне који га познају, жалостан, а за њега управо стидан.

Лепа је то коалиција између напредњака и самосталаца, кад један против другог кандидују; али биће да се та господа разуму, и да се ту ради с рачуном по команди из Загреба, како би се Србима отео један котар.

Ето како далеко иде самосталска политика, која деморалише и доскора најбоље карактере.

Далеко ће нас та политика довести, само нека самосталци тако наставе!

Свесни изборници провидеће добро ову смицалицу напредњачко-самосталску, па јој неће навући на лепак.

А чика-Ђура Гргуров нека прими саучешће свију пристојних људи нашега среза, али му овај пут не можемо дати гласа.

Ај чика-Ђуро, докле си догуро!
Није вредан Шид, да изгубиш стид.

*

Из Јамине нам пишу: — Наш кикирики посланик др Душан Поповић пакује из нашега среза и бега у митровачки. Но биће да му ни тамо не цветају руже, иначе се не би за њега тако упињао његов рођак либерал по традицији своје фамилије наш трговац Милан Јеврић. — Обишао ти пре неки дан наш Милан све своје дужнике са неким великим табаком, и звао људе, да му се потпишу. Да се отресу насртљивог човека, неки му потписаше, али му ладно одбрусише наш честити Јова Спајић, па Павле Иконић, па наш начелник, па господар Пезинг. Држимо, да ће проћи воља г. Милана, да и даље изнуђава потписе за свога рођака. Не трудите се бадава господар Милане! Душан Поповић је за наш срез мртав, наш ће посланик бити Павле Баришић, то је већ данас свршена и сигурна ствар, а вашег Душана нека бирају тамо, где га нико не познаје.

*

Из даљског среза. Самосталци кандидују за даљског посланика Шандора Поповића из Осека, но он се устеже да прими кандидатуру, јер увиђа, да нема изгледа. Али самосталске вође неће да се окану ћорава посла. За четвртак сазвали су поузданички састанак, који ће се одржати у Даљу. Ту треба да се донесе коначна одлука. Као кандидат ван странака спомиње се и др. Милан Максимовић, бивши пасланик. Али ми имамо извештаје, да је потпуно обезбеђена победа радикалном кандидату, другу Светиславу Новаку.

„Србобраново“ невољаштво. У своме броју од петка, 11. (24) јануара, донео је „Србобран“ хотимице дрску лаж да сам ја рекламирао неке Мађаре, да уђу у бирачку листу. То није ништа друго, него непоштена кортешка подвала против мене, јер ја нисам никада, никога другога осим Срба рекламирао. Позивљем с тога „Србобранова“ известиоца, нека своју тврдњу докаже, иначе га сматрам нитковом и подлим клеветником.

Карловци, на св. Саву 1908 г.

Павле Миљушевић.

Светосавска прослава

Задруга Срба занатлија Новосађана славила је на св. Саву, као и сваке године, своју кућевну славу. До подне светила се водица и рezан славски колач. У вече је приређена вечера у задружном дому, на којој је учествовало леп број задругара и чланова помагача. Падале су лепе здравице и веселље је текло у најлепшем реду неутегнуто до скоро у зору. Приређивачки одбор учинио је све могуће, да гости буду у сваком погледу задовољени. Подстреком члана помагача, Милоша Жикића, скупљена је 21 круна прилога и остављено управи да ту своту по најбољем нахођењу употреби као припомоћ овдашњој занатлијској сиромаши.

Морамо споменути да Задруга Срби занатлија, од кад јој је на челу вредан усталац и председник г. Лука Малетић све лепше напредује и надамо се да ће му то и идућа скупштина изразом захвалности признати.

Отказао љубав Анатолију.

Кувеждински архимандрит Ђорђе Марјановић дао је изјаву у „Бранику“, да он не признаје ни архимандрита Анатолија, нити пак калуђере Макарија и Емилијана за своју епархијску власт. Он вели, да добива позиве и наредбе час од Анатолија, час опет од Макарија и Емилијана, а кадгод и без потписа али са печатом. Но неће им учинити по вољи, док се правоваљано не реши питање епархијске скупштине. Знамо, да архимандрит Марјановић не воле никакву власт, особито кад тражи од њега рачуне, али ипак ће морати да учини по вољи оној власти, коју је изабрала последња архидијецезална скупштина, 28. децембра 1907. То је законита власт, којој ће се морати покорити и архимандрит Марјановић, па ма како му то тешко пало. Ми верујемо, да би њему најмилије било, кад не би било још дуго епархијске управе, али она је ту. У једном се ипак слажемо са Марјан вићем. Истина је, да Анатолије, Макарије и Емилијан нису никаква власт. Што јест, јест,

---

Организација српске радикалне странке у Осеку.

У недељу 13. о. м. одржан је у Осеку, у доњем граду, поуздански састанак српске народне радикалне странке, у којој је спроведена организација. На састанку био је и др. Светислав Новак из Вуковара као члан централног одбора

Одступање великог жупана Милана Заке.

Јављају из Будимпеште, да ће вршачки и панчевачки велики жупан, Милам Зака, ових дана бити разрешен, али неће одмах бити именован други, већ ће се привремено поверити та дужност Бели Ботки, торонталском великом жупану. Заки дакле не помажу ни потписи панчевачких нотабилитета, који су се ваузели да га спасу.

Међународна изложба у Италији.

191[illegible]. године приредиће се у Италији велика међународна изложба у славу уједињења Италије. Изложба ће бити распоређена у две вароши, у Турину као престоници негдашње сардинске краљевине до године 1861., и у Риму као престоници уједињене краљевине од године 1871. (За прво време била је престоница Фиоренца.) У Турину ће се изложити трговина и индустрија, а у Риму историја и уметност. Већ се увелико чине припреме за ту изложбу. Градски наченици Турина а Рима већ су разаслали позиве. Разуме се, да се од становништва Италија не може очекивати једнодушан одзив. Клерикалци се већ противе и отказују своје учешће на изложби Папа Пије X. још се није изјаснио. Ипак држе, ма колико да му је неугодна успомена, која се на овој изложби слави, да неће имати смелости, да се изјасни против ње и да је не посети.

ЛИСТАК.

Модерно робље.

Роман
из живота босанских Срба.
Написао
Бошко Петровић.

(Наставак.) (65)

Њега је тако исто тиштала и њена судбина, када би сада дјевојку донио у положај, из кога се ни сама можда не би лако спасла.

Гледајући Драгицу пред собом мирну и у се удубљену, која му је дочаравала сада тако лијепе слике из њихове заједничке будућности, није мога да вјерује, да ће њега управо моћи коначно одбити, и проузроковати пропаст — можда њих обоје.

Када је Боривој приступио Драгици, она је била са свим мирна на све спремна само чекаше његов одговор.

— Драгице — рече јој он, ја сам одлучио да будеш моја.

Ове ријечи бијаху гласно и одлучно изговорене. Она га гледаше мирно, без страха и без узбуђења.

— Пристајеш ли да будеш моја?

Она подигне своје крупне очи и чврсто га погледа.

— Пристајем — ова исповест њезина га силно занесе, но брзо се прибере и сасвим савлада. Приступи јој још ближе и ухвати је за руку..

— Од овога часа си моја. —

— За навек — брзо додаде она, а очи јој се наводнише сузама.

— Драгице, на мој се живот спушта тешка брига, која ће дуго трајати.

— Ја ћу је исто тако дуго сносити.

— А ако буде ова несрећа вечито остала на мени?

Драгица обори главу, приступи му још ближе и шапну:

— То је онда несрећа и мога живота.

Драгица се до сада много борила са том мишљу, шта ће да ради ако овога човјека за навјек одбију, то јој поста велика брига. Сада ју је ево прекужила. Јер је она осјећала нешто, што нико други није знао, да ако то питање, буде стајало међу њима двојима и одјели их, онда ј за њу живот пропао. Јер је то било за њу тешко признати једаред оданост, која с само једаред јавља у њеном срцу и онда не исп нити све. Сада јој је било лакше, као да јој је највећи терет живота спао са срца, јер све ово остало што ће доћи, све и најгоре што би могло доћи, то ће све лакше моћи подносити са човјеком, који се до сада није плашио никаквих препрека.

Боривој је стајао крај ње и посматраше је оборене главе као да у њој упозна сада ону жену, која је спремна да подн си све терете с човјек м, и бијаше му узаимена са овом исповјести. Њиме овлада чувство, које га је вукло њој ближе, оном танком стасу, бујној к си, лицу, које је било мирно, као послије великих доживљаја, ово чувство му побуди чежњу да је привуче уза се, тако да јој више каже, шта је до сада осјећао према њој, шта га овога часа тако силно узбуђује, заноси — но то себи није м га да дозволи, да крв узбуђује у ов м узвишеном часу

(Наставиће се).

Ср. Карловци, 15 јан. **Насели.** Новоизабрана конзисторија била је сазвана за јуче сутра. Тада је архимандрит Анатолије сазвао незакониту конзисторију за сутра. То је она конзисторија која се није састајала годину дана. Сад је ктео Анатол нову бруку, две конзисторије. Кад се видело ово изигравање, тада је сазвата новоизабрана законита конзисторија за данас. Данас се и одржала. Узела је акта и наредила да се скинута, незаконита конзисторија не сме састати у просторија епархија, ако то покуша. На тај начин је предупређено, да архимандрит Анатол створи покор. Конзисторија је данас решила да поведе против њега дисциплинарну истрагу.

Главни уредник: Јаша Томић.
Одговорни уредник: Константин Брадваровић.

Моју шпецерајску и мешовиту трговину

као и целу КУЋУ у којој имаде велика котарка, на ћошку трепајског друма вољан сам под повољним условима продати.

Никола Ивић
64 1—3 у Панчеву

На знање.

Част ми је овим најучтивије свеоштем грађанству, као и мојим пријатељима и познаницима овдашњим и на страни до знања ставити, да сам

„гостиону код Месеца“
у Панчеву

која је одмах близу пијаце под закуп узео, и да ћу у њој имати најбоље и природно пиће као и изврсну кујну, и то све по најумеренијој цени.

Такођер имадем више соба чистих и у најбољем реду за ноћиште.

Молим за многобројну посету, ја пак уверавам сваког милог ми госта, да ћу га у сваком погледу, најбоље и најјефтиније послужити.

С поштовањем
Петар Ђукић-Љиљак
64 1—3 угоститељ.

Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.